

Asia: VN/19048/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Poliisihallitus pitää EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevaa asetusta täydentävää kansallista lainsäädäntöä kannatettavana, koska se määrittää viranomais- ja valvontavastuut asetuksen tavoitteen ja tarkoituksen edellyttämällä tavalla.

Poliisin antama virka-apu

Ehdotetun poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevan Euroopan unionin asetuksen valvonnan järjestämisestä annetun lain 8 §:n mukaan Valtiontalouden tarkastusvirastolla on oikeus poliittisen mainonnan asetuksen ja kyseisessä laissa säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi saada pyynnöstä poliisilta virka-apua.

Esitysluonnoksen säännöskohtaisten perusteluiden mukaan pykälässä säädettäisiin tarpeellisen virka-avun myöntämisestä. Todellisuudessa poliisi ei myönnä vaan antaa virka-apua poliisille tehdyn kirjallisen tai suullisen virka-apupyynnön perusteella. Tämä on tarpeen täsmentää perustelukirjauksiin.

Pykälän mukaan toimivaltaisella viranomaisella olisi oikeus lakiehdotuksessa säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi saada pyynnöstä poliisilta virka-apua. Poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua, jos niin erikseen säädetään. Tarve poliisin antamaan virka-apuun voisi tulla poliittisen mainonnan asetuksen valvonnassa kyseeseen etenkin tarkastusten toimittamisen yhteydessä.

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan poliisin virka-apu voi käytännössä tulla kysymykseen, jos Valtiontalouden tarkastusvirastoa estetään suorittamasta sille laissa tai EU-asetuksessa säädetty valvontatehtävä eli lakiehdotuksen viidennessä pykälässä määritelty tarkastus. Virka-apuna poliisi poistaisi esteen ja murtaisi vastarinnan, jotta tarkastus voidaan suorittaa. Poliisihallitus painottaa, että virka-apusäännöksen sisältö määrittelee virka-avun sisällöllisen toimivallan. Jos virka-apusäännöksessä todetaan pelkästään, että Valtiontalouden tarkastusvirastolla on oikeus saada

poliisilta virka-apua määrittelemättä tarkemmin virka-avun sisältöä, virka-apu rajautuu siihen, että poliisi antaa virka-apua valvonta- ja tarkastustehtävällä, jos viranomaista estetään suorittamasta tehtäväänsä, tai tällaista estämistä on perustellusti odotettavista. Tällöin virka-apu voi olla esimerkiksi esteiden poistamista (myös voimakeinoin), eläimen lopettamista, ovien aukaisemista ja vastarintaa tekevien ihmisten poistamisia. Koska virka-avun sisällöllinen toimivalta määräytyy poliisilain 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan, virka-apua ei ole oikeutta saada muuta tarkoitusta varten.

Säännöksessä tai perusteluissa ei ole mainittu, onko oikeus saada virka-apua olemassa silloin, kun se on tarpeellista vai välttämätöntä. Usein laissa on säädetty suoraan, että virka-apua on oikeus saada, jos se on tarpeellista. Virka-avun on tarkoitus olla viimesijainen vaihtoehto, koska siihen sisältyy aina optio, että poliisi ryhtyy voimakeinojen käyttöön virka-aputoimenpiteinään.

Poliisin Valtiontalouden tarkastusvirastolle antama virka-apu on maksullista virka-apua. Maksullisuudesta tulisi mainita säännöksen perusteluissa.

Hybridivaikuttaminen

Hybridivaikuttamisen yhtenä muotona Euroopassa erityisesti 2000 -luvulla on ollut ulkoinen vaalivaikuttaminen. Hybridivaikuttamisen torjunnan näkökulmasta seuraamusmaksujen käyttöalan kohdistaminen myös rahoittajiin perusteluissa esitetyn toisen ratkaisuvaihtoehdon mukaisesti olisi tehokkaampi vaihtoehto, kuin valittu ensimmäinen vaihtoehto, jossa käyttöala kohdistetaan vain palveluntarjoajiin. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan, jos vaaleihin tahdotaan vaalirahoituksen kautta epäasiallisesti tai laittomasti vaikuttaa, se voitaisiin tehdä nimenomaan tietoisesti taustoja pimittämällä tai väärää tietoa antamalla.

Weckström Visa
Poliisihallitus - Poliisihallitus/Esikunta